نشریه فرهنگ و ارتقای سلامت فرهنگستان علوم پزشکی
دوره هفتم، زمستان ۱۴۰۲، شماره چهارم، صفحات ۵۲۲ تا ۵۲۳

خلاصه سیاستی

بهبود دسترسی افراد نیازمند، به فناوری‌ها و وسایل کمکی توانبخشی*

دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۱۲/۱۰ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۱۲/۲۳

چکیده

فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران ضمن بررسی وضعیت موجود و چالش‌های دسترسی به فناوری‌ها و وسایل کمکی توانبخشی، راهکارهای بهبود دسترسی افراد نیازمند به این فناوری‌ها را پیشنهاد می‌کند.

کلیدواژه‌ها: ایران، فناوری، توانبخشی

مقدمه

افراد در طول زندگی خود در معرض خطر محدودیت‌های عملکردی قرار می‌گیرند که اثرات قابل‌توجهی از نظر کیفیت زندگی و هزینه‌های اجتماعی و اقتصادی ایجاد می‌کند. فناوری‌های کمکی علاوه بر ارائه وسایل کمکی، خدمات و نظام‌هایی که برای آموزش استفاده از آن‌ها به کار می‌رود را شامل می‌شود. هدف اصلی این فناوری‌ها، حفظ یا بهبود عملکرد و دستیابی به حداکثر استقلال فردی در زندگی روزمره افرادی است که به هر دلیل، دچار اختلال یا محدودیت عملکردی هستند. افزایش دسترسی افراد نیازمند به فناوری‌های کمکی به یک اولویت جهانی تبدیل شده است.

براساس برآورد سازمان جهانی بهداشت، در جمهوری اسلامی ایران، بیش از ۱۱ میلیون نفر دارای ناتوانی هستند؛ علاوه بر این انتظار می‌رود که با توجه به منحنی (ساختار) جمعیتی کشور، بیماری‌های مزمن و پیامدهای بلایایی مانند سیل، زلزله، حوادث رانندگی و غیرترافیکی افزایش یابد. پرداخت از جیب، اصلی‌ترین منبع تأمین منابع مالی وسایل کمکی است و متاسفانه بخش عمومی و دولتی نقش ناچیزی در تأمین منابع مالی وسایل کمکی و تجهیزات توانبخشی در ایران به عهده دارد.

باتوجه به اطّلاعات به دست آمده در سطح ملّی و استانی؛

۱. نقش تسهیل‌کننده وسایل کمکی و فناوری‌های توانبخشی در ایجاد فرصت‌هایی برای افراد دارای ناتوانی، در راستای بهره‌مندی از حقوق اولیه انسانی،
۲. تأثیر مثبت آن بر سلامت و رفاه، هزینه اثربخش بودن این فناوری‌ها و کاهش چشم‌گیر هزینه‌های سلامت،
۳. ضروری بودن دسترسی مناسب به این فناوری‌ها برای رسیدن به اهداف پوشش همگانی سلامت،

توجه بیش از پیش سیاست‌گذاران حوزه سلامت به حوزه وسایل کمکی و فناوری‌های توانبخشی را می‌طلبد.

پیشنهادات

- تشکیل «کارگروهی» در رابطه با «فناوری‌های کمکی» در معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت درمان و اموزش پزشکی به‌منظور توسعه دانش علمی و عملی در این حوزه
- استانداردسازی وسایل کمکی مورد نیاز با فناوری پیشرفته (High tech) در کشور توسط اداره کل تجهیزات پزشکی معاونت درمان
- تدوین راهنماهای بالینی علمی و استفاده از این وسایل توسط معاونت درمان وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
- طراحی و توسعه ابزارهای نوین (از جمله واکرهای هوشمند، انواع ردیاب‌ها و ...) توسط وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، با همکاری معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری از طریق شرکت‌های دانش بنیان و فناوران
- تهیه بسته‌های خدمتی و استانداردهای خدمات
- اقدام به هماهنگی با شورای عالی بیمه سلامت و سازمان‌های بیمه پایه در مورد بالا بردن پوشش بیمه
- تشکیل شورایی تحت عنوان «شورای هماهنگی توسعه فناوری‌ها» با هدف سیاست‌گذاری در امر تولید، توسعه و توزیع عادلانه آن با محوریت وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی (با توجه به اینکه توسعه فناوری‌ها، نیاز به عزم جدی سایر دستگاه‌های مرتبط از جمله سازمان بهزیستی، سازمان هلال احمر، بنیاد شهید، سازمان آموزش و پرورش استثنایی و سایر نمایندگان بخش خصوصی فعال که در زمینه زنجیره ارائه خدمات ازجمله تولید، توزیع، عرضه وتجویز فعال هستند)

* این خلاصه سیاستی توسط کارگروه توانبخشی فرهنگستان علوم پزشکی تدوین شده است.

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-22]

- تشکیل کارگروه مرتبط با فناوری‌های کمکی در معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری با حضور ذی‌نفعان مختلف
- تهیه فهرست فناوری‌های توانبخشی کمکی دارای اولویت در دفتر تجهیزات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- تسهیل فرایند استانداردسازی وسایل کمکی و ارائه مجوزهای لازم در خصوص وسایل کمکی
- راه اندازی نظام ثبت اطّلاعات ملّی یکپارچه برای افراد مبتلا به اختلالات عملکردی با هدف بهبود ثبت دقیق اطّلاعات مربوط به این افراد و ارائه خدمات مناسب
- فعال شدن مسیرهای مختلف سرمایه‌گذاری داخلی و بین‌المللی برای بهبود و گسترش ظرفیت تولید داخلی فناوری‌های کمکی با کیفیت بالا و بادوام در کشور، طی برنامه‌های مدون توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، با استفاده از ظرفیت شورای عالی سلامت و امنیت غذایی برای تقویت همکاری‌های بین‌بخشی
- حمایت لازم هیئت امنای ارزی جهت تخصیص ارز کافی برای واردات فناوری‌ها و وسایل پیشرفته و به‌روز جهت انجام مهندسی معکوس

Policy Brief

Improvement in Accessibility of Patients in Need to Rehabilitation Aids and Technologies

Abstract

The Academy of Medical Sciences of the Islamic Republic of Iran, evaluates the current situation and the challenges of access to rehabilitation aids and technologies. Moreover, suggestions to improve in availability of these technologies for patients in need are presented.

Keywords: Rehabilitation, Technology, Iran

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-22]